

פונקציות מרוכבות 1 – תרגול 14

14.6.11

תרגיל. חשבו

$$\int_0^\infty \left(\frac{\sin x}{x} \right)^3 dx$$

פתרון.

$$\sin 3x = 3 \cos^2 x \sin x - \sin^3 x = 3 \sin x - 4 \sin^3 x$$

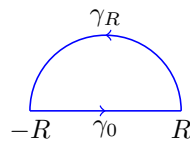
לכן,

$$\sin^3 z = \frac{3}{4} \sin z - \frac{1}{4} \sin 3z$$

לכן,

$$\int_0^\infty \left(\frac{\sin x}{x} \right)^3 dx = \int_0^\infty \left(\frac{3}{4} \frac{\sin x}{x^3} - \frac{1}{4} \frac{\sin 3x}{x^3} \right)$$

בעיה ש- $\int_0^\infty \frac{\sin x}{x^3} dx$ מתבדר לכן לא נוכל לחשב את האינטגרלים בנפרד.

נסמן

$$f(z) = \left(\frac{\sin z}{z} \right)^3$$

לכן

$$\int_{\gamma_0} f(z) dz + \int_{\gamma_R} f(z) dz = 0$$

נסמן:

$$I = \int_0^\infty f(x) dx = \frac{1}{2} \int_{\gamma_0} f(z) dz = \frac{1}{2} \int_{-\gamma_R} f(z) dz$$

$$I = \frac{1}{2} \int_{-\gamma_R} \left(\frac{3}{4} \frac{\sin z}{z^3} - \frac{1}{4} \frac{\sin 3z}{z^3} \right) dz$$

ננסה להבין את $\int_{\gamma_R} \frac{\sin z}{z^3} dz$

$$\int_{\gamma_R} \left(\frac{\sin z - z}{z^3} + \frac{z}{z^3} \right) dz = \int_{\gamma_R} \frac{\sin z - z}{z^3} + \int_{\gamma_R} \frac{dz}{z^2}$$

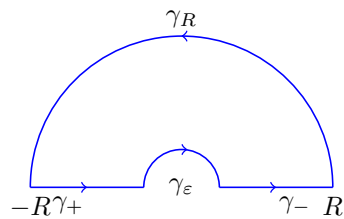
$$\int_{\gamma_R} \frac{dz}{z^2} = -\frac{1}{z} \Big|_{-R}^R \xrightarrow{R \rightarrow \infty} 0$$

–1

בגלל שזה פונקציה אנליטית זוגית:

$$\int_{-\gamma_R} \frac{\sin z - z}{z^3} dz = \int_{\gamma_0} \frac{\sin z - z}{z^3} dz = \operatorname{Im} \int_{\gamma_0} \frac{e^{iz} - iz}{z^3} dz$$

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1 - \cos x}{x^2} dx$$

ממשפט קושי $0 = \int_{\gamma} g(z) dz$

$$|g(z) dz| \leq \pi R \cot \max_{\substack{|z|=R \\ \operatorname{Im} z > 0}} \left| \frac{e^{iz} - iz}{z^3} \right| \leq \left| \frac{e^{-y} + |z|}{R^3} \right| \xrightarrow{R \rightarrow \infty} 0$$

$$\int_{\gamma_-} = \int_{\gamma_+}$$

$$\begin{aligned} \int_{\gamma_\epsilon} f(z) dz &= \int_{\gamma_\epsilon} \frac{e^{iz} - yz}{z^3} = \int_{\gamma_\epsilon} \frac{1 + iz - \frac{z^2}{2} + z^3 h(z) - iz}{z^3} dz = \\ &= \int_{\gamma_\epsilon} \left[-\frac{dz}{2z} + \frac{dz}{z^3} \right] + O(\epsilon) \end{aligned}$$

זה חצי מעגל ברביע העליון

$$= \frac{1}{2}\pi i + (-2)^{-1} \underbrace{\frac{1}{z^2} \Big|_{-\varepsilon}^{\varepsilon}}_{=0} + O(\varepsilon) \xrightarrow{\varepsilon \rightarrow 0} \frac{1}{2}\pi i$$

לכן

$$\int_{\gamma_R} \frac{\sin x - x}{x^3} \xrightarrow{R \rightarrow \infty} \frac{\pi}{2}$$

לסיכום השלבים:

1. להחליף $\sin z$ ב- e^{iz} (כי $\sin z$ לא חסומה באף תחום סביר).
  2. לפעמים אינטגרל לא מתכנס אבל החלק הממשי/מדומה כן מתכנס.
  3. אפשר לחתוך חלק קטן סביב הנקודה הבעייתית (לא משפיע על החלק שמתכנס) ולחשב את האינטגרל המלא ע"י השלמה למסילה סגורה שאפשר לחסום/לחשב.
- תרגיל.** $f: \mathbb{D}^* \rightarrow \mathbb{C}$ הולומורפית, $f(z) \notin [0, \infty)$. הוכיחו ש-0 סינגולריות סליקה.
- פתרון.** סינגולריות סליקה $\Leftrightarrow f$ חסומה סביב הנקודה $\Leftrightarrow f(z) = o\left(\frac{1}{|z-p|}\right)$. המעבר האחרון הוא תרגיל.
- קוטב $\Leftrightarrow |f(z)| \xrightarrow{z \rightarrow p} +\infty$
- סינגולריות עיקרית $\Leftrightarrow$ בכל סביבה U^* של p , $f(U^*) \subseteq \mathbb{C}$ צפופה.
- בדרך כלל בשביל להוכיח אחת האפשרויות, קל יותר לשלול את שאר האפשרויות מאשר להוכיח את התנאי.
- אז $f(z) \notin [0, \infty)$ אז קיימת $g(z) = \sqrt{f(z)}$ הולומורפית ב- D^* ע"י $i = \sqrt{-1}$ אז $\text{Image}(g) \subseteq \{\text{Im } z > 0\}$.
- אם נראה של g יש סינגולריות סליקה ב-0 אז בפרט f חסומה סביב 0 ולכן 0 סליקה עבור f .
- ל- g אין סינגולריות עיקרית ב-0 $\Leftrightarrow \{\text{Im } z < 0\} \cap \text{Image}(g) = \emptyset$
- למה 0 לא קוטב עבור g ? סביב קוטב מסדר n קיימת הצגה $g(z) = \frac{h(z)}{z^n}$, $h(0) \neq 0$.
- הולומורפית בסביבה של 0. $\frac{1}{z^n}$ עושה n הקפות ברדיוס גדול. $\frac{h(z)}{z^n} = \frac{h(0)}{z^n} + O\left(\frac{1}{z^{n-1}}\right)$.
- קיימת $z = \varepsilon e^{i\theta}$ כך ש- $\frac{h(0)}{z^n} = -\frac{i}{\varepsilon^n}$ לכן $O\left(\frac{1}{z^{n-1}}\right)$ לא מספיק כדי ש- $\text{Im } z > 0$ אז $g(z) \in \{\text{Im } z > 0\}$ וזו סתירה.
- דרך אלמנטרית לראות של- g אין קוטב ב-0. אחרת ל- $h = \frac{1}{g}$ יש אפס ב-0. אם נסמן $\gamma_\varepsilon = \{z \mid |z| = \varepsilon\}$ לפי ההנחה ו- $\text{Im } z > 0$ פשוט קשר:

$$0 = \text{ind}(f \circ \gamma_\varepsilon, 0) = N(h, D_\varepsilon) \geq 1$$

תרגיל. $f: \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ הולומורפית, $|f| \leq 1$ כאשר $|z| \leq 1$. z_0 אפס מסדר m . הוכיחו $|f(0)| \leq |z_0|^m$.

פתרון. $\psi(z) = \frac{z-z_0}{1-\bar{z}_0 z}$, $\psi(z_0) = 0$. ψ הוא אפס פשוט עבור ψ ובנוסף $|\psi(z)| = 1$, $h(z) = \frac{f(z)}{\psi(z)^m}$. $h(z)$ פונקציה אנליטית כי ל- ψ אין אפסים נוספים.

$$|z| = 1 \Rightarrow |h(z)| = \frac{|f(z)|}{|\psi(z)|^m} = |f(z)| \leq 1$$

לכן מעקרון המקסימום $|f(0)| \leq |\psi(0)|^m = |z_0|^m$.

תרגיל. $\sum_{j=1}^n (f_j)^2 = \text{const}$ שלמות. להכיח f_j קבועות.

$$\Delta(|f|^2) = 4|f'|^2$$

$$\Delta|f|^2 = 4 \frac{\partial}{\partial z} \frac{\partial}{\partial \bar{z}} (f\bar{f}) = \dots = 4|f'|^2$$

$$4 \sum_{j=1}^N |f'_j|^2 = 0$$

לכן $f'_j = 0$ ולכן $f_j \cong \text{const}$.

תרגיל.

1. $f(z) = \sum z^{n!}$ פונקציה הולומורפית ב- $D(0, 1)$.

2. $\lim_{r \rightarrow 1^-} f(re^{2\pi i \theta}) = \infty, \forall \theta \in \mathbb{Q}$.

פתרון.

1. טור חזקות מגדיר פונקציה הולומורפית בתחום ההתכנסות שלו $\{|z| < R\}$.

$$R^{-1} = \limsup_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_n|} = \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{R!} = 1$$

2. מספיק להראות שקיים N כך ש- $\sum n = N^\infty r^{n!} e^{2\pi i n! \theta} \xrightarrow{r \rightarrow 1^-} \infty$

$\theta = \frac{p}{q}$. נתחיל את הסכימה ב- $N = q$ ואז $N \geq n \implies e^{2\pi i n! \theta} = 1$ ונשאר להראות

$$\sum_{n=N}^\infty r^{n!} \xrightarrow{r \rightarrow 1^-} \infty$$

כמו קודם זה שקול לכך ש- $f(r) = \sum_{n=1}^\infty r^{n!} \xrightarrow{r \rightarrow 1^-} \infty$

$$r^1 + r^{2!} + \dots + r^{N!} + \dots$$

ברור ש- $f(r)$ מונוטונית עולה. מספיק להראות ש- f לא חסומה. עבור N כלשהו נבחר $r = 1 - \frac{1}{N!}$ ואז

$$f(r) \geq \sum_{n=1}^N r^{n!} \geq \left(1 - \frac{1}{N!}\right)^{N!} \cdot N \geq \frac{N}{2e}$$

עבור N גדול מספיק.

תרגיל. למצוא $\mathbb{D} \rightarrow \mathbb{D} : \varphi$ העתקת מוביוס, $\varphi(0) = a$, $f(S^1) = S^1$, $f(e^{i\theta}) = e^{i\mu}$.

פתרון. נחפש את $\psi - \varphi^{-1}$. $\psi_1(a) = 0$, $\psi_2(z) = \frac{z-a}{1-\bar{a}z}$ מעבירה את a ל-0 ומשיארה עיגול יחידה במקום. $\psi_1(e^{i\mu}) \neq e^{i\theta}$ חכו נרכיב סיבוב $\psi(z) = e^{i\lambda}\psi_1(z)$.

$$e^{i\theta} = \psi(e^{i\mu}) = e^{i\lambda} \frac{e^{i\mu} - a}{1 - \bar{a}e^{i\mu}}$$

לכן, $e^{i\lambda} = \frac{1-\bar{a}e^{i\mu}}{e^{i\mu}-a} e^{i\theta}$ ואז $\psi(z) = e^{i\lambda} \frac{z-a}{1-\bar{a}z}$. נגדיר $\varphi = \varphi_1 \circ \varphi_2^{-1}$ כעת $\varphi(0) = 0$, $\varphi(e^{i\theta}) = e^{i\theta}$.
 $\varphi(S^1) = \varphi(S^1)$, $\varphi(\infty) = [0]_{S^1} = [\varphi(0)]_{\varphi(S^1)} = \infty$.
העתקת מבוס עם שלוש נקודות שבת ולכן הזהות.

תרגיל. $|R(z)| = 1 \Rightarrow |z| = 1$. פונקציה רציונלית. למצוא את כל הפונקציה R .

פתרון. $\tilde{R}(z)$ ממשית על הישר הממשי, דרך אחת לאפיין זה $\tilde{R}(z) = \frac{p(z)}{q(z)}$ כאשר $p(z), q(z) \in \mathbb{R}[z]$ זרים. דרך שנייה לאפיין זה שהאפסים של p והאפסים של q סימטריים ביחס לישר הממשי.

מדוע? יחידות הפירוק לגורמים אי פריקים.
הרעיון השני הוא שהעתקות מוביוס מעבירות פונקציות רציונליות לפונקציות רציונליות באופן חח"ע ועל.
כלומר, $R \mapsto \varphi \circ R, R \mapsto R \circ \varphi$ שתיהן העתקות הפיכות של קבוצת הפונקציות הרציונליות עבור φ העתקת מוביוס.
תשובה סופית $\varphi \circ \tilde{R} \circ \varphi^{-1}$. כאשר $\tilde{R} = \frac{p}{q}$ מנה של פולינומים ממשיים $f(z) = i \frac{z-i}{z+i}$, $\varphi : S^1 \rightarrow \mathbb{R}$.